

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XVI. Alexander III. (a) Exoniensi Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

CAPUT XVI.

Alexander III. (a) *Exoniensi Episcopo.*

COMMISSUM. *Et infra:* Significavit nobis f. tua, quod quidam litteratus & nobilis, cum ad eum paterna hereditas devolveretur, cuidam mulieri nobili fidem dedit, quibusdam presentibus, de contrahendo matrimonio, & se cum ea infra biennium per verba de presenti contracturum, praestito sacramento super sacrosancta Evangelia, confirmavit: nunc autem privata lege ductus, ad frugem melioris vitae suspirat convolare, tuamque super hoc consulens prudentiam, ante matrimonium contractum ad monasticae religionis habitum licite posse transire suspicatur, quia si contraxisset, ea invitâ, infra duos menses, juxta veterum canonum statuta nostrâ constitutione innovata, ad laxioris vitae religionem posset transire. Quia igitur super hoc tua nos d. f. consultit, ita consultationi tuae respondemus, quod tutius est ei prius religione juramenti servatâ contrahere, & postea, si elegerit, ad distractionem religionis migrare; si tamen post primam desponsationem carnalis copula dignoscitur non intervenisse.

NOTA.

E*xoniensi.]* Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc titulo cap. 4. nullibi tamen refertur integra hujus textus. De Exoniensi Ecclesia egi in cap. 6. de filiis presbyterorum.

COMMENTARIUM.

Textus hic difficilis, & merito, visus est juris Interpretibus, & Theologis, quatenus in eo docet Alexander III. eum, qui juravit cum aliqua contrahere matrimonium, si proposuit religionem ingredi, prius debere matrimonium contrahere, & postea ante ejus consummationem religionem ingredi; nam non violat juramentum qui illud in melius commutat, cap. pervenit, de jurejurand. sed religionem ingredi perfectus est, quam matrimoniam celebrare, cap. scriptura, de voto: ergo in presenti casu juvenis licite poterat, neglectis sponsalibus, religionem ingredi. Deinde, nam matrimonium ratum ante ejus consummationem, per ingressum religionis, sequentâ professione dissolvitur, cap. ex publico, de convers. conjug. quæ fuit ratio dubitandi adolescentis in presenti: ergo facilius hoc casu sponsalia de futuro dissolverentur per ingressum religionis. Quare varias interpretationes adduxerunt juris Interpretes. Glossa in presenti, verbo *Tutius*, accipit textum hunc de consilio; & ita in presenti specie docet, sponsum posse licite religionem ingredi, tutius tamen esse prius contrahere, & deinde ante copulam religionem ingredi ad vitandum scandalum, propter vulgi opinionem, ne putet sanctissimum Dei nomen ita facile violari. Glossam sequuntur Hostiensis, Joannes Andreas, Cardinalis, Abbas, Praepositus, Alexander de Nayo num. 9. Covarr. 1. part. de matrim. cap. 5. num. 11. Marcus Antonius lib. 5. instit. titulo 10. num. 57. Paludanus in 4. dist. 28. quest. 1. art. 3. Soto in 4. distinct. 27. quest. 2. art. 4. Hieronymus Garcia in solut. regul. D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. IV.

tract. 2. difficult. 2. dub. 10. punct. 1. Cujacius in presenti. Barbosa in collect. ad hunc textum: licet in select. ab hac solutione discesserit, nullâ aliâ assignatâ. Nec est cur Canilius in presenti hanc interpretationem, ut novam Cujacii, tanquam confictam ab aliquo hæretico, ejus nomine rejiciat, cum ante eum tot Doctores eam docuerint. Rejiciatur tamen hæc interpretatio ex eo, quia propter vulgi opinionem non est omittendus, aut differendus religionis ingressus: textus celebris in cap. licet, de regularibus, d. cap. scriptura, de voto; & quia non est consilium, sed potius periculum prius contrahere, quia forte pulchritudine, & blanditiis mulieris induceretur ad reddendum debitum, & sic retraheretur à religioso statu, qui perfectior est, ut in presenti docetur. Deinde quia in rebus ambiguis hujusmodi verba, *tutius, certius, securius*, & similia obligationem & necessitatem potius, quam consilium inducunt, cap. juvenis 3. hoc tit. cap. veniens, qui clerici vel voventes, cap. ad adventum, de homicidio. Divus Thomas quodlibet. 8. num. 12. docet Anguianus lib. 3. de legibus cap. 21. num. 13. Deinde quia ex Pontificis responso non consilium, nec gratia, ubi nominatim expressum non est, sed jus producit, cap. ex multa, de voto, ibi: *Ex consultatione nostra jus editur.* Facit textus in cap. per tuas, eod. tit. ubi qui fecit votum religionis, si in Episcopum eligatur, quamvis Episcopi status perfectior sit, prius debet religionem ingredi, & ita eodem modo in presenti casu matrimonium contrahere tenetur, deinde religionem ingredi. Alii docuerunt, Alexandrum III. in presenti respondisse secundum juris principia, videlicet quia ex promissione juramento firmata sponsa quaesita fuerat actio, & sponsum obligationem omnino adimplere tenebatur, ut probavi in cap. 2. cap. ex litteris, hoc tit. Unde sponsum tenebatur prius contrahere, & postea religionem ingredi. Ita docuerunt Antonius Bohic. in presenti, Scotus in 4. distinct. 20. quest. 2. Licet enim verum sit, religionis ingressu sponsalia dissolvi, capite veniens, cap. rursus, qui clerici vel vov. & spon-

sponsalia de futuro per matrimonium de præfenti; peccat tamen sic contrahens, quia qui Petro centum debet, quamvis Deo mille solvat, non satisfacit Petro; & ita qui juravit cum muliere contrahere matrimonium, cum illi debitor sit, non satisfacit religionem ingrediendo, licet perfectior sit religionis status; quia contrahere matrimonium est in obligatione, religionem verò ingredi in voluntate. Sed hæc etiam interpretatio convincitur ex eo; nam si ab sponsalibus, etiam juramento firmatis, licet rescire ex justa causa, ut supra probavi *cap. 2.* etiam ob ingressum religionis licebit ab sponsalibus discedere; cum etiam matrimonium ratum justè dissolvatur per ingressum religionis, *cap. ex publico, de con-*

vers. conjug. Quare his, & aliis solutionibus omiſſis, dicendum est cum Barbosa in *cap. 3. de jurejurand. num. 69.* Basilio lib. 12. de *matrim. cap. 12. §. 3. & cap. 10.* Suario tom. 2. de *relig. lib. 2. de juram.* Moneta de *commut. cap. 5. num. 24.* in præfenti sponſum tantum proposuisse religionem ingredi, non autem eum ingressum fuisse: unde inter moras deliberationis tenebatur sponsalia juramento firmata adimplere, nec ipse religionem ingredi tenebatur; unde ait Alexander III. tutius esse contrahere matrimonium, & postea religionem ingredi, potius quam in ipsa deliberatione ingressus religionis persistendo, perjurii reatum incurere, ut jam probavi in *d. cap. ex parte, de convers. conjug.*

CAPUT XVII.

Lucius III. (a) *Rapulensi Episcopo.*

Requisivit à nobis tua fraternitas, quâ censurâ compelli debeat mulier, quæ jurisjurandi religione neglectâ nubere renuit cui se nupturam interposito (b) juramento firmavit? Quæſisti etiam, utrum ea, cujus (c) vir matris totum polluit, ad alia vota, cum mater fieri desideret, viro possit vivente transire. Ad quæ tibi breviter duximus respondendum, quod mulier, quæ se nupturam juravit, cum libera debeant esse de jure matrimonia, (d) monenda est potius, quam cogenda, maximè cum coactiones difficiles soleant exitus habere frequenter. Illa sanè, cujus vir cum matre adulterium & incestum commisit, nec viro suo conjungi carnaliter, nec eo vivente cum alio matrimonium inire debebit.

NOTÆ.

1. (a) *Rapulensi.*] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc titulo. cap. 12.* in cujus notis Antonius Augustinus reponit *Crapulensi*: Gujaciis *hic*, retinet *Rapulensi*, & asserit esse Ecclesiam Cathedralē in Apulia. Sed certè talis Ecclesia non extat in geographia sacra, edita à Carolo à Sancto Paulo; nec inter Ecclesias, quarum seriem refert Ughellius in *Italia sacra*: quare credo legendum esse, *Ravellensi*; Ravellum enim est urbs Italiae, ut post Carolum Sigonium refert Ughellius tom. 1. *Italia, part. 2. fol. 98.* habet Ecclesiam Cathedralē B. Virginis Assumptioni dicatam, cujus Præsuli Constantino dicto missa est præfens Decretalis.

2. (b) *Interposito juramento.*] Ut plerumque fieri contingit, *capite 2. 4. & 5.* & passim hoc titulo, & *tit. sequenti, cap. si quis desponsam 27. quest. 2.* Ut quemadmodum alia pactio firmantur juramento, *l. jusjurandum, ff. de operis libert. capite cum contingat, de jurejurand.* ita etiam & sponsalia; cujus juramenti in spon-

salibus adducti exemplum extat apud Ovidium *Epistola 18.* De Aconio, qui cum ob generis imparitatem non auderet in uxorem petere Cydippeam, cujus amore tenebatur captus, illam commentus est fraudem, ut ab ea juramentum nuptiarum extorqueret, scripsitque in pomo versus hos, vel similes:

*Juro tibi sanè per mystica sacra Diana,
Me tibi venturam comitem, sponsamque futuram:*

Quod cum fecisset; agnovit fidem conjugii indissolubilem dedisse his sequentibus versibus.

*Conjugium, pactamque fidem, non crimina posco;
Debitus ut conjunx, non ut adulter amo.
Verba licet repetas, qua demptus ab arbore fetus
Pertulit ad castas, me jacente manus:*

*Invenies illic ad te jura esse quod opto,
Ni tibi cum verbis excidit illa fides.*

(c) *Vir matris torum polluit.*] Hanc secundam partem omisit Raymundus, & eam disputabimus in *cap. 1. de eo, qui cognovit consanguin.*

(d) *Monenda est.*] Hæc verba & textum exposui in *cap. 2. hoc titulo.*